DISSERTATIO N.° 131.

DE

GLOSSOSEMEIOTICE,

Sive de signis morborum quæ è linguâ sumuntur, præsertim apud Sinenses;

Quam in aulâ publicâ celeberrimæ Facultatis Medicæ Parisinæ, pro Medicinæ Doctoratûs gradu adipiscendo, die 25 augusti 1813, propugnare conabitur

J. P. ABEL-REMUSAT, Parisiensis.

PARISIIS,

EX TYPIS DIDOT JUNIORIS,

Typographi Facultatis medicæ parisinæ.

1813.

FACULTAS MEDICA PARISINA.

Professor.

- D. LEROUX, Decanus.
- D. BOURDIER.
- D. BOYER.
- D. CHAUSSIER.
- D. CORVISART.
- D. DEYEUX.
- D. DUBOIS.
- D. HALLÉ.
- D. LALLEMENT, *Examinator.*
- D. LEROY, *Examinator.*
- D. PELLETAN, *Examinator.*
- D. PERCY, *Præses.*
- D. PINEL, *Examinator.*
- D. RICHARD.
- D. SUE.
- D. THILLAYE.
- D. PETIT-RADEL.
- D. DES GENETTES.
- D. DUMÉRIL.
- D. DEJUSSIEU.
- D. RICHERAND.
- D. VAUQUELIN.
- D. DESORMEAUX.
- D. DUPUYTREN, *Examinator.*

Decimo nono frimarii mensis die, anno 7, Scholæ medicæ Professores, opiniones in dissertationibus exhibitis emissas auctoribus proprias habendas esse, et illas à se nec approbari nec improbari statuerunt.

AMPLISSIMIS ET EXCELLENTISSIMIS

INCLYTÆ FACULTATIS PARISIENSIS

PROFESSORIBUS

D. PRÆSIDI, DD. EXAMINATORIBUS,

J. P. ABEL-REMUSAT,

RESPONDENS.

PROŒMIUM EXCUSATORIUM.

QUONIAM mihi, nobilissimum artis medicæ curriculum subintranti, atque discipuli morem adhuc gerenti, periculum faciendum est, an aliquem ex egregiis præceptis, quæ per tot annos in hoc Asclepiadeo haurire potui, fructum ceperim, ac doctorali laureolâ non indigniorem me præbiturus sim, argumentum eligere debui, quo documenta Vestra fideliter exponere, non serviliter repetere liceret, ne forte Vobis, vana Vestrarum prælectionum reciprocatione, tantùm tædii afferrem, quantùm ex eis olim utilitatis atque delectationis accepi. Non igitur inutile fore ratus sum, si iis quæ Vobis docentibus didici, aliquid novi conarer adjungere, quod brevioris experientiæ meæ inopia non suppeditabat, studia verò prorsùs aliena, nec tamen ad medicinam reduci negantia, ultrò suggerebant. Tantæ quidem hippocraticæ doctrinæ, nunc Vestris auspiciis ac exemplis redivivæ habentur opes, ut eas unquàm adaugendi nulla ferè spes aut necessitudo supersit. Verumtamen spero fore ut à Vobis imprudentiæ convicio absolvar, si quum hic aliquid ex more dicendum sit, illud deprompserim de systemate medico gentis à nobis ex omni parte remotissimæ, nec cum Europeis, si ad physices et historiæ naturalis culturam respexerimus, comparandæ, non tamen sub hoc ipso respectu contemnendæ, nec, ut sæpiùs fieri solet, sine judicio judicandæ.

Conveniunt in eo universi Europæi, quod naturæ peritiam rectamque contemplationem Europæ soli in partem

datas fuisse arbitrantur, nec profecto risu fastidioso possent abstinere, si quid ex Asiæ gentium disciplinis desumptum, adoptandum ipsis aut imitandum proponeretur. Cui confidentiæ, ut eam immenso progressui, quem à tribus sæculis in studio naturæ fecerunt, indubitatisque meritis inniti bene noverim, cavebo ne nimia ac intempestiva scientiarum sinicarum jactitatione districtìm adverser. Fatebor tamen Sinas non adeò rerum naturalium rudes mihi videri, multaque ad eas spectantia in eorum libris reperiri, quæ Europæorum attentione digna forsan essent. Quod ex speciminibus compluribus facilè patet, clariùsque pateret, nisi missionarii, à quibus tot et tanta de rebus sinicis accepimus, in physicis plerique prorsùs alieni fuissent. Indè fit ut eorum commentariorum collectio, quoad historiam, philologiam, mores attinet, luculentissima, nullaque forsàn academicâ collectione superabilis, sub naturalis historiæ respectu, vana sit et rebus vacua. Sed aliundè veniunt hujusmodi specimina, quibus ficta Sinarum in scientiis imperitia confutatur: jam chimiæ sinicæ rationem explicavit *Cl. Julius von Klaproth*, patris inclyti filius dignissimus, mihique amicissimus, in ultimo commentariorum academiæ petropolitanæ tomo. Materiam medicam atque botanicen quibus ego potissimùm studui, expositurus sum in meo *Floræ sinicæ specimine*, adhuc in scrinio latenti, sed mox in lucem edendo; ibique comparationem nominum quibus plantarum species in Sina designantur, cum Linnæanis appellationibus instituam; anatomen, zoologiam, physiologiam hucusque in cunabulis apud Sinas, ut et olim apud Græcos, jacere, ac ne nauci

quidem habendas esse non denegabo. Restat medicina de quâ maximè hîc agitur, cuique, ut munus meum adimpleam, diutiùs insistendum erit.

Si ex celebratione quam scientia quælibet apud gentem aliquam habet, quantoperè gens ista in ejus studio profecerit, opinione conjici posset, nulla apud Sinas doctrina medicinâ provectior, nulli in terrarum orbe medici cum sinensibus comparandi essent. Medicinæ enim studuerunt ab imperii sui primordio, regesque pristini quos veluti omnium nobilissimos summâ adhuc veneratione prosequuntur, artis medicæ inventoribus atque favitoribus annumerantur. Fatendum est tamen Sinas huicce naturalis historiæ parti, ut et cæteris, majori studio quàm profectu animos applicuisse. Abstrusum insuper et inintelligibilem loquendi morem adoptaverunt, atque metaphysica de origine mundi principia indesinenter advocant, quæ, quamvis in plurimis missionariorum operibus explicata fuerint, adhuc ab intelligentiâ sensuque vel peritissimorum disjuncta manent; ita ut nihil unquàm ex hominum mente defluxerit, quòd Sinarum medicinam obscuritate vincat, resque sit perdifficilis et interdùm Europæo impossibilis, aliquid veri solidique per istam verborum caliginem deprehendere. Quod facillimè cognoscitur è libellis sinicis quos *M. Boymus* latinè vertit, *A. Cleyerus* indigno dolo subripuit et compilavit, atque sub suo nomine publicavit : illos si quis sinici sermonis ignarus vel attentissimè legere conatur, nodis innumeris intricari mox sentiet, nec faciliùs intelligere poterit, quàm si suo primordiali idiomate conscripta remansissent.

Atqui medicos sinenses non ex istis operibus judicandos censerem, quippè qui obscuro sermone, ut olim nostrates, recte sese queunt intelligere, atque phrasibus ambagiosis veritates edocere, quas usu longo et experientiâ merâ didicerunt. Nihil etiam adversùs eos colligendum existimo, è circulatoriis agyrtorum curandi rationibus quas missionarii in suis operibus enarrant: quoniam ii qui medici dignè dici possunt, auxilia quæ superstitio suppeditat ægrotantibus, in Sina pariter ac apud Europæos, derident atque contemnunt. Verùm, si momenti cujuspiam observationes sperari possunt, eas in ipsissimis Sinarum libris iterùm iterùmque lectis quærendas arbitror, nec oleum perditurum esse reor eum qui, enucleatis styli medici nodis, opera celebrium *Khi-pe*, *Loui-koung*, *Wan-chou-he*, et cæterorum adiret, ibique doctrinam pulsuum, glossosemeioticen, ustionis usum, etc., inscienter à missionariis expositos, in ipsis fontibus hauriret atque dilucidaret. Hæc omnia simul exantlare, labor est quem in dissertatione non suscipiam, quum illi forsan adimplendo plura volumina vix sufficerent. Quocircà unum tantùm argumentum usurpabo, scilicet de signis morborum è lingua sumptis, quorum Sinas peritissimos esse demonstrabo, variis prognoseos aphorismis, quæ juxta certas regulas in eorum libris afferuntur, fideliter excerptis, atque cum nostratibus effatis, sedulò et sine partium studio collatis. Quod si Vobis non prorsùs inutile videbitur, aliquantulâ sinicæ linguæ notitiâ fretus, in cæteras medicinæ partes olim protendam, tempore opportuno, majoribusque laboribus peractis, quibus impræsentiarum detineor.

DISSERTATIO

DE

GLOSSOSEMEIOTICE,

Sive de Signis morborum quæ è linguâ sumuntur, præsertim apud Sinenses.

I. LINGUA morborum investigatori non levem utilitatem præbet, utpotè quæ cum ventriculo, viscerum animantium principe, sympathiæ vinculis intimè conjuncta, arctasque cum organis respirationi et digestioni inservientibus connexiones habens, omni turbamento, quod in humano corpore accidit, interest, omnis defectionis, quam gravissimæ vitæ functiones patiuntur, conscia est atque particeps, morbos tandem ferè universos, sæpè penitùs declarare, saltem denuntiare valet. Nec igitur valdè mirum est si indicia ex eâ sumpta plurimi semper fecerunt medici, tum veteres cum recentiores, eaque sedulò in suis operibus enarraverunt. Imprimis *Hippocrates* linguam urinis assimilat (1), eo quòd humoris exuberantis vitium, ut et urinæ colore referat. Sæpè ad linguam ejusque signa revertitur in variis operibus, eximiaque ex eâ prognostica profert quæ mox ultrò in locum suum examinanda venient. Eo duce, pariter linguæ signis confisi sunt medici recentiores;

(1) Ep., I. 6; perobscuram *Hippocratis* sententiam rectè exponit *Galenus*. Comment. 5, text. 16.

« Magna sunt argumenta, inquit *L. Duretus* (1), quæ ex qualita-
« tibus et actionibus linguæ petuntur, cum perspicientiâ causarum
« res illas efficientium, ad cognoscendum et prædicendum quid
« cuique eventurum sit in morbis acutis. » Et *Prosper Alpinus*, hippocraticâ doctrinâ itidem imbutus: « Linguæ inspectio, ait (2), in
« acutis morbis ita utiliter observatur, ut non parvam in quibusdam
« ægrotis partem præsagii habeat. » Idem etiam sentit *J. Riolanus* (3), *Sanctorio* adversatus, qui signa ex inspectione linguæ desumpta, vana esse et fortuita contenderat (4). Haud minorem iis fidem tribuunt ævi nostri scriptores, ut ex commentariis *Leroy*, *Broussonet*, D.[ni] *Landré-Beauvais*, aliorumque semeiologorum necnon *Bordeu*, D. professoris *Pinel*, omniumque medicorum illustrissimorum præcellentibus operibus colligitur. Sinenses etiam medicos, prognosin sæpissimè è linguæ statu sumere, jam argumentum est quo ipsi non ita imperitos in morbis dignoscendis, eorumque signis deligendis esse demonstrantur. Quinetiam, si de signis istis, principia prudentiæ plena protulerunt, ac varias prognoses apprimè posuerunt, quæ cum hippocraticis effatis conveniunt, res extra dubium omne feretur; quod, nisi fallor, postquàm anatomicam linguæ structuram leviter commemoravero, luce meridianâ clarius patebit.

II. Lingua corpus est molle, carneum, symmetricum, magnitudine varium, retrorsùm subrotundum et epiglossidi adhærens, antrorsùm solutum et in hebetem apicem desinens : illud musculi extrinseci tres ex utrâque parte, nempè M. genioglossus, M. hyoglossus, et M. styloglossus, musculusque intrinsecus sive lingualis unus constituunt, fibris ope telæ cellulosæ densissimæ arctis-

---

(1) In Coac., p. 133.

(2) De Præsag. vit. et mort. ægrot., ed. *Boerhaav.*, p. 316.

(3) Anthrop., l. 4, cap. 9.

(4) *Vitand.*, *Err.*, l. 10.

simè connexis, et ita districtìm inter se intricatis, ut aliæ ab aliis nequaquàm discriminari possint. Arterias ab externâ carotide, venas ab internâ jugulari accipit; vasa lymphatica ad glandulas jugulares superiores immittit. Duplicem nervorum ordinem habet, alios à nono pari ramoque glossopharyngiano octavi venientes, qui musculos præsertìm ineunt, alios à ramo linguali maxillaris inferioris emissos, qui unà cum vasis sanguineis papillas faciei linguæ superioris infrà memorandas generant. Hæc sunt quæ ad internam linguæ structuram attinent, minùs ad præsens nostrum institutum facientia quàm quæ sequuntur. — Superficies externa linguæ membrana mucosa vestitur, quæ reliquæ oris membranæ continua est, tribusque partibus constat, nimirùm epidermate, corpore mucoso et glandulis, sive folliculis. Facies superior, sursùm versùs palatum respiciens, sulco sivè lineâ medianâ dividitur in duas partes quæ linguam duplicem sive διφυῆ quadantenùs efformant, utì loquutus est *Galenus* (1), qui harumce partium alteram nullo ferè cum alterâ nexu jungi et nonnunquàm discretìm affici benè novit. Sulcus iste posteriùs in depressionem abit, quæ vulgò *Morgagnii* vel *cæcum foraminulum* audit, atque plurium folliculorum mucosorum communem aperturam refert. Ex utroque sulci mediani latere, duplex linea cernitur ad exteriora et anteriora tendens, et in intervallo varia papillarum genera quæ *mucosæ*, *fungiformes* atque *conicæ* dicuntur, quarum priores humorem mucosum, quo salivæ copia augeatur, atque masticationi faveatur, secernunt. Tota facies superior aspera est et regulariter scabrosa. Facies inferior quæ retrorsùm ori tabulato musculorum ope adhæret, antrorsùm soluta est atque lævis, sulco mediano signata, plicatura tantùm membranæ buccalis, quam *frenum* vocant, moderata. Margines laterales crassiores à posteriori, tenuiores ad anteriora sunt. Apex ad formam orbiculatam plus minùsve accedit. Basis in imo ore latens, oculo-

(1) De usu partium, l. 11, cap. 10.

rum aciem fugit, ideòque nulla signa medico largitur. — Lingua præcipuum gustatûs, deglutitionis atque sermonis instrumentum est. Facies ejus superior magis saporibus dignoscendis inservit; inferior tamen salium atque mineralium acritudinem, gustumque metallicum benè percipit. Ut triplex suum possit adimplere munus, necesse est qualitatibus potiatur quæ *statum* ejus *physiologicum*, ut vulgò loquuntur, constituunt, nempè justum volumen habeat, sordibus nullis infuscetur, colorem referat subtùs roseum, et superiùs nonnihil cineraceum, maximâ mobilitate et libertate donetur, blandâ humiditate gaudeat, mollis denique sit, et tamen renitens. Ex harum autem qualitatum vitiis, alia pathologica, alia merè semeiotica sunt : de his tantùm hîc agitur.

III. Signa quæ ex inspectione linguæ capiuntur ad quadruplex genus referri possunt, scilicet: quæ ex ejus volumine adaucto vel imminuto sumuntur; quæ ex sordibus vel glutine quibus ejus superficies inficitur et color nativus immutatur; quæ ex ejus humiditate vel siccitate, ex mollitie vel duritie, ex pustulis sive scabris, sive ulcusculis ejus superficiei adnascentibus; quæ tandem ex ejus motibus imminutis, oppressis, tremulis. Temperiem etiam induxit *Prosper Alpinus* ex *Hippocrate*, de quâ, ut difficilia signa præbet semeiologo, verbum tantùm faciemus. Gustatûs denique perversionem in hâc enumeratione mittimus, quæ non ad linguam tantùm, sed ad totius oris superficiem pertinet, vel ex infectione linguæ pendet, ideòque ad alterutrum argumentum remittenda. Cæterùm linguæ signa non tam hîc absolutè et ex professo tractanda suscepi, quod jam multi ante me fecerunt, quam tantummodò commemoranda, ut comparationem instituerem prognoscos, uti à Sinis elicitur, cum nostrate. Quamobrem singula indiciorum genera perlustrabimus; at ea præsertìm quæ de colore linguæ capiuntur perpendemus, cætera leviter perstringendo, quibus minùs incubuerunt Sinæ, et de quibus nihil novi dicendum habemus quod dignum sit attentione.

IV. Ratio linguæ voluminis vix ulla apud medicos sinenses habetur; itaque satis erit strictìm revocare quæ de isto signo dicuntur à nostratibus. Linguæ moles nonnunquàm ita adaucta visa est, uti refert *Prosper Alpinus* (1), ut vix ore potuerit contineri; sed illud morbus est simul atque signum, et potiùs curandum quàm observandum. È contrario linguæ voluminis imminutio, *præ nimio calore humido, omni ferè hausto*, ut ejusdem scriptoris verbis utar, aliquandò apparuit, *quod est signum intensissimi caloris, morbique maximè timendi.* Sed relictis exoletæ medicinæ effatis, verisimile est linguæ exinanitionem inter reliqua tabis et marasmi symptomata reponendam esse. Quippè, si totum corpus, in quibusdam emaciatis, mirabilem passum est extenuationem, quid vetat ne lingua, quæ naturâ succosa est et vasculosa, pariter exsiccetur et marcescat? Illud autem reverà evenisse observationes non paucæ demonstrant (2).

V. Sordes quibus lingua inficitur naturæ ejus spongiosæ tribuit *Galenus*, quâ faciliùs fit ut humores exsuperantes absorbeantur et ad exteriora prodeant (3). Vanitas hujus explicationis quâ *Galenus* observationem *Hippocratis* veritati et experientiæ consentaneam deturpasse videtur, in verbis potiùs (me judice) quàm in ipsâ re jacet: quandòquidem, positâ sympathiæ causâ, cujus ope colluviem gastricam vel intestinalem albedine vel flavescentiâ linguæ foris apparere credimus, circulatio tamen aliquantula bilis per vasa lymphatica admittenda est, quæ cutem, conjunctivam et ipsam linguam tingit. Linguæ quidem alborem producere potest immutatio vel vitiatio secretionis mucosæ papillarum. Sed prorsùs alia est natura fuliginis quæ in febribus adynamicis, non linguam tantùm, sed et labra gingivasque inquinat; namque in hoc morbo, velut in sto-

(1) Lib. cit., p. 319.

(2) Conf. sub hujus dissertationis finem.

(3) De Cris. III.

macace, summa habetur virium debilitatio; hinc solidorum relaxatio, variaque in variis locis humorum transsudatio. Cruor igitur per raram gingivarum et linguæ structuram stillare potest, mox concrescere, nigrescere, fibrillisque furvis oris interiora inducere. Quod subodoratus esse videtur *Hippocrates*, quum linguam nigram simul atque cruentam (Γλῶσσα μέλαινα καὶ αἱματώδης) (1) memorat. Quæque sit hujus immutationis causa et origo, cujus suprà memoratam explicationem, hìc dubius et obiter tantùm amplector; si prognosis de colore linguæ capienda sit, cavendum est priùs medico ne falsâ rerum specie defraudetur; quod evenire posset, si merum nuperrimè hausisset æger, cujus color nigricans interno ori adhæsisset; commemorandum est an ante morbum linguam habuerit roseam et nitidam; sunt enim non pauci, præsertìm inter eos qui lymphaticâ temperie donantur, vel qui ore hianti, præcipuè horis pomeridianis obdormiscunt, quorum linguæ sordescere et albicanti glutine infuscari solent. Tentandum est denique an lingua derasa, abstersa, vel abluta, iisdem denuò sordibus inficiatur; mutatur enim aliquandò signum istud, vel omninò deficit, morbo vergente, vel desinente. His ita præmissis, prognosis capi potest et à Sinensibus reapsè capitur, ut sequitur.

VI. *Lingua merè rubra*, secundùm medicos sinenses, « morbum indicat ex calore nascentem; totum ægri corpus dolet; « caput turbatur; oculi rotantur; os amarescit; lingua sicca est; « magnus calor in interioribus habetur; lotium rubeum est et asperum. Pectus aliquandò occlusum est et oppletum; ægrotans « diu noctuque non quiescit; pulsus est solidus; os et labia instar « ignis rubicunda, et unionum instar rotunda; guttur inflatum « dolet. Si linguæ rubeæ pustulæ adnascuntur, febris magnum « calorem comitatur, æger horret frigore, dolet capite; pulsus « profundus est. Si lingua rubras in medio velutì guttulas habeat,

(1) Aph. VIII, 9.

« calor invalescit magis, pectus oppletum videtur ; sitit æger et do-
« lorem sentit in latere (1) ». — In his linguæ rubentis symptomatibus concomitantibus, quæ ex variis locis in unam picturam collegi, generales febris angiotenicæ atque phlegmasiæ nemo non agnoscet, quos hìc ad comparationem instituendam breviter commemorare placet : acris cephalalgia, scotodinos, spontanea lassitudo, calor vividus è capite in reliquum corpus divergens, facies rubra, sitis, cutis calor, pulsus frequens, difficultas in deglutitione, etc. Hæc omnia quæ ex cl. professoris *Pinel* paradigmatibus excerpta sunt, mutatis verbis planè eadem sunt quæ à Sinensibus enarrantur.

VII. « Si lingua alba est atque visco induta et in extremitate flava,
« ventriculi debilitatem indicari putant *medici sinenses ;* sæpè ori-
« tur frequens et diuturna ventris solutio, cui obeundum est, aptis
« cibis vim pristinam intestinis restituendo ». Nihil, fateor, in hâc descriptione febrem adenomeningeam nominatìm redolet. Attamen indicium et præceptum omninò cum ratione conveniunt ; namque in diarrhæâ levi, quam colluvies gastrica vel intestinalis ex alimentis pravis generavit, lingua verò albicans et in apice tantummodò flavescens indicat, pharmaca minùs prosunt quàm cibus blandus quo causa morbi tollatur, viresque ventriculo restituantur. Res etiam applicari posset iis, qui morbis chronicis laborantes, linguam plerùmque albescentem habent.

VIII. Linguæ flavescentis epiphænomena pari diligentiâ à Sinensibus enumerantur : « Si lingua tota flavescens est, aiunt, vel
« lucido flava, ventriculus durus est atque solidus, venter occlu-
« ditur, intestina sicca sunt, urina egeritur rubra vel aspera. Ali-
« quandò multùm garrit æger, non sudat, nec cibum nec potum

(1) Varia exstant in *B. J. P.*, libelli de Re medicâ, quorum hìc materiam summatim colligo.

« cupit, pectus oppletum sentit. Tunc ventris laxatio prodest. Si « lingua viscum album habeat in medio, flavescentemque à lateri- « bus, morbus est intestinorum; facies paulatìm flavescit, lingua « intumescit, ideòque ægrè loquitur ægrotans; venter oppletus est « et tumidus. Si lingua flavescens puncta in apice referat rubea, « instar margaritarum rotunda, signum est calorem intrasse in- « testina: tunc calor ingens efficitur; æger loquitur absona; totum « corpus dolet; caput montis instar gravatur; cor molestiâ oppri- « mitur. Si in medio flava sit et circùm alba, æger pluries vomit, « tussit; caput gravatur, renes dolent, etc. ». Faciliùs his symptomatibus dignoscitur febris gastrica sive biliosa, cum quibusdam ex ejus frequentioribus complicationibus, quam reapsè demonstrant, teste cl. professore *Pinel*, cutis ardens, acris, arida; os amarum; lingua albicans vel flavescens, os et labra turgescentia, sitis, dolor epigastrii, cephalalgia, membrorum oppressio, vomitus, urina rubra, etc., et secundùm complicationes, garrulitas, delirium, anxietas summa, oculorum torvitas, etc. Hic denuò Sinenses cum Europæis omninò concordant.

IX. Infaustissimum signum Sinensibus, ut et nobis, videtur linguæ nigredo, sive totam ejus superficiem occupet, sive quamdam tantùm partem teneat: « Si media pars linguæ nigresit, inquiunt, « morbus est profundus et periculosus; si pulsus natans sit et le- « vis, convenit sudare, ut medearis; si pulsus sit profundus atque « solidus, convenit expurgare ventrem; si pulsus sit profundus, « subtilis, debilissimus, nulla spes ex medicinâ superest (1); si « lingua lineis nigris signetur, septimo circiter die labia subni- « grescunt, pedes atque manus frigent, pulsus valdè subtilis est « et remissus. Si pars media nigra sit et apex rubeat, dolet ex ca- « lore guttur, et si spatio decem vel ampliùs dierum febris me-

(1) Conf. *Hipp.*, Coac. II, c. 7, 1, 5, ap. 8, 9.

« diciniş non superetur, æger ex calore multùm garrit, pectus « dolet. Linguam subrubram in medio, et in extremitate solùm « nigram comitantur sputum siccum, sitis, cordis molestia, tæ- « dium, vomendi cupido, insomnia diurna nocturnaque; urinæ « modicæ sunt; si post octo vel novem dies nulla fit mutatio, si- « gnum est mali nullum finem habituri. Si quidam velutì pili (fila- « menta fuliginosa) supra linguam nascuntur, æger nil curat, « dentes constrictos tenet, loquitur absona, ingens constipatio ha- « betur, parùm urinæ excernitur : his ita se habentibus, si pulsus « viribus caret, æger morietur; si pulsus natans sit, magnus et re- « divivus, quædam vitæ spes concipi potest ». Patientiâ lectorum abuterer, si huic tam accuratæ et adæquatæ febris adynamicæ descriptioni aliquid adjungerem. Satis erit annotare, non sòlùm febrem, sed etiam aliquot ejus complicationes, apprimè hìc è vario linguæ partium colore indicatas esse.

X. Elucent maximè sinensium medicorum ingenium et perspicientia in eliciendâ prognosi è linguâ diversis, ut nonnunquàm accidit, coloribus depicta. Jam albedinis, flavescentiæ, ruboris, nigredinis mistionem memoravi, quæ febrium mucosæ, biliosæ, inflammatoriæ et putridæ, aliæ cum alia combinationem denotat, nec negligitur à Sinensibus, qui varia symptomata pro caloris linguæ diversitate referunt. Sed alii quoque generis varietatis meminerunt, cujus observatio majorem semeiologiæ peritiam ostendit. « Si lingua partìm nigricans, inquit medicus sinensis, partìm fla- « vescens ad latera sit, primo die caput dolet, corpus æstuat; æger « patitur sitim et molestiam; secundo die, ignis nares ingreditur; « tertio die, loquitur absona. » Nullum ex ataxiæ symptomatibus magis mirum est, quàm ea partium humani corporis symmetricarum inæqualitas, quâ fit, v. g. ut oculus alter cæcitate percellatur, alter acie gaudeat insolitâ; altera auris hebescat, altera verò increscat sensibilitate; altera gena rubescat, altera livescat. Nec ullum etiam habetur signum è quo gravis et arduus morbus con-

fidentiùs prænuntiari possit (1). Hæc est sine dubio sententia Sinensium, quum cephalalgiam, æstuationem, sitim, molestiam deliriumque tandem ex solo signo linguæ dimidiatìm varicgatæ præsentiunt. Alia quoque varietatis in linguæ colore genera memorant, è quibus ipsi signa unius pulmonis affecti videntur inducere, utì solebat apud nos *Bordeu*. Sed res ab iis non adeò distinctè exprimitur, ut eam cæteris ingenii sinici probationibus et excmplis adjungere velim.

XI. Lingua sicca, scabrosa, contracta, rugosa, phrenitica dicitur ab *Hippocrate* (1). Et quidem asperitas linguæ calorem ingentem denotare solet, v. g. in febre inflammatoiâ, caumatæ phlegmasiis, etc., ut rectè sensisse videtur *Galenus* (2). Lingua primùm sicca et arida fit, secundùm *Prosperum Albinum* (3), mox inæqualis, dura et horrida, et demùm immoderatâ siccitatc scinditur et ulceratur. Lingua arida simul et nigra exitium indicat, præsertìm si non sitiat æger. *Qui cum aliis pessimis signis*, inquit *Fienus* (4), *linguam habentes aridam, non fuerunt sitibundi, mortui sunt.* De asperitate linguæ loquitur *Celsus* (5), sed pathologi tantùm vices gerens. « Lingua cinerei albi coloris, ait sinensis medicus, cum « punctis velut florum pictorum et filis nigris, indicat venenatum « calorem.... In oculis videtur æger scintillas ignis percipere; paulatìm incipit loqui absona et de spectris. Pulsus est frequens et « natans. » Mira cum hippocratico effato conformitas! « Lingua « cum producit viscum album, pergit idem sinensis auctor, et « formam serræ refert, et prætereà est dura, non mollis, item

(1) Vid. de hâc re nuperam observationem *D. Aussandon*, in *Gazette de Santé*, 11 jul. 1813.

(2) Αἱ τρηχεῖαι καταξηραὶ γλῶσσαι. φρενιτικαί. Coac. II, c. 7, 6.

(3) In Prorrhet., l. 3.

(4) Lib. cit., p. 319.

(5) *Simiot.*, p. 169.

(6) L. 3, c. 2., s. 6.

« sicca, aspera, absque ullâ humiditate, indicat mortem in proxi-« mo adesse; si pars linguæ media ad instar glaciei friget, actum « est de vitâ. » Principiorum convenientia per se prodit, nec prolixiùs vult explicari. De aphthis autem in febribus mucosis, tabe pulmonariâ, viscerum suppuratione, etc., aliquandò linguæ adnascentibus, obscurè tractat medicus sinensis, cujus doctrinam hîc cum nostrate comparandam suscepi, nisi *maculæ carneæ,* cujus apparitionem nonnunquàm memorat, pro aphthis habeantur.

XII. Quoniam signa quæ ex linguæ levitate vel scabritie, humiditate, vel siccitate, duritie vel mollitie, articulo præcedenti, duce *Hippocrate* et naturâ comprehendi, restat ut aliquid de motibus ejus dicam, quod paucissimis verbis faciam. Nulla eorum commemoratio reperitur in opere medico sinensi quod hucusque sequutus sum atque commentatus. Completa linguæ resolutio per se prodit et paralysim prænuntiat vel consequitur. Lingua tremula vel ad alterum latus declinans signum est pariter grave et membrorum resolutionem et hemiplexiam testatur. Illud videtur intelligisse *Hippocrates,* (1) quum ex impotentiâ linguæ melancholiam inducit. Tremula saltem lingua summam debilitatem manifestat, siquidem ægri vires organo tam exiguo et tot musculis instructo exerendo et moderando non sufficiunt. Pessimum igitur signum in morbis acutis, ut rectè monet *Leroy.*

CONCLUSIO.

Signa quæ de linguæ statu sumuntur à Sinensibus planissimè cum europeanâ doctrinâ concordare demonstravi. Haud minùs in indicationibus educendis, modisque curandi deligendis, eorum inge-

---

(1) Aph. VII, 40.

nium fulget. Quod vulgari opinioni prorsùs adversari, non mirabuntur ii qui vanitatem librorum hucusque de medicinâ Sinensium editorum noverunt. Plura de eâ re dicere potuissem, nisi plerorumque europæorum scriptorum auctoritatem penitùs neglexerim, et in hâcce dissertatione adhibere dedignatus sim. Nec illud superbia dictum esse quis credat : quicumque enim inania *Duhaldii*, *Cibot*, *Jartoux*, *Osbeckii*, *Buchoz*, et cæterorum commentaria legerit, medicam Sinarum theoriam, non in compilatorum vel viatorum sinici sermonis ignarorum tomis quærendam, sed ex ipsis eorum voluminibus diù et attentissimè pervolutis hauriendam esse facilè arbitrabitur.

SENTENTIÆ EX OPERIBUS HIPPOCRATIS EXCERPTÆ.

Α'.

Ἢν ἡ γλῶσσα ἐξαίφνης ἀκρατὴς γένηται, ἢ ἀποπληκτόν τι τοῦ σώματος, μελαγχολικὸν τὸ τοιοῦτο γίγνεται. *Aphor. Sect. VII.* 40.

Β'.

Γλῶσσα μέλαινα καὶ αἱματώδης, εἴ τι τῶν τοιούτων σημείων ἄπεστι, μὴ σφόδρα κακόν· δηλοῖ γὰρ νοῦσον σμικροτέρην. *Aphor. Sect. VIII.* 9.

Γ'.

Γλῶσσα δὲ κατ' ἀρχὰς μὲν πεφρικυῖα, τῷ δὲ χρώματι διαμένουσα, προιόντος δὲ τοῦ χρόνου τραχυνομένη, καὶ πελιαινομένη, καὶ ῥηγνυμένη· θανάσιμον. σφόδρα δὲ μελαινομένη· ἐν τεσσαρεσκαιδεκάτη κρίσιν γίνεσθαι δηλοῖ. χαλεπωτάτη δὲ ἐστὶν ἡ μέλαινα, καὶ χλωρή. *Prænot. Coac. lib. II. c.* 7. 1.

Δ'.

Αἱ τραχεῖαι καταξηραὶ γλῶσσαι· φρενιτικαί. *Prænot. Coac. lib. II. c.* 7. 6.

Ε'.

Οἱ δύσκωφοι ἐν τῷ λαμβάνειν τρομώδεες, γλῶσσαν παραλελυμένοι, νωθροὶ· κακόν. *Prænot. Coac. lib. II. c.* 3. 9.